

Des de la realitat de les xarxes educatives de l'Estat a la dignificació del professorat

M. Neus Santaner,
responsable de l'STEI-i Inca

El professorat de l'Estat espanyol té un ampli espai d'oportunitats per poder treballar, des de l'àmbit de l'ensenyament reglat al de l'ensenyament no reglat. Des del nivell universitari al de l'educació infantil, de l'àmbit públic al privat. Però de totes i tots són conegudes les diferències que ens trobam si es treballa en un o altre. S'entén com ensenyament reglat el que està ordenat, classificat mitjançant les administracions educatives, Ministeri d'Educació i les conselleries d'Educació de les diferents comunitats autònomes. Està reglamentat d'acord a un conjunt de lleis, decrets, ordres, reglaments, resolucions, etc. que ordenen tot el que fa referència a l'ensenyament: currículums, calendari escolar, titulacions, espais, etc.

L'ensenyament no reglat, a pesar d'estar subjecte a les lleis orgàniques, a les lleis generals, té més llibertat a l'hora d'acomplir els seus objectius ja que no està subjecte a tota la legislació educativa com ho està el reglat. Així una persona que vulgui dedicar-se a la docència pot elegir àmpliament. No obstant, les diferències de treballar en un o altre nivell educatiu o en un centre de titularitat pública o privada seran quantitativament i qualitativa enormes. Les persones que vulguin treballar a l'ensenyament reglat, el primer requisit a tenir en compte és la titulació. Depenent del nivell educatiu se li exigirà una o altra titulació. Aquest fet influeix, per exemple a l'hora de la jornada lectiva. No és el mateix la jornada establerta per al professorat universitari, amb llicenciatura, que treballa a una universitat pública, que la jornada que ha de fer la mestra, diplomada, en una aula d'educació infantil i en concret de 0 a 3 anys, ni té res a veure amb la

jornada del professorat que ho fa a una privada, com tampoc no ho és la jornada de la mestra que està en un centre d'educació infantil públic que la que ho fa en un centre privat, privat concertat o públic (municipal) de gerència privada. I així podríem seguir enumerant les condicions laborals que es trobaran les persones que vulguin treballar com a docents: diferències a l'hora del salari, vacances, contractació...

“...una altra part prové d'unes llistes, més o menys democràtiques, en què es valoren criteris d'experiència en la xarxa, formació, etc.”

Ens demanam sovint com s'ha arribat a aquest desgavell? Com és possible que per un mateix requisit de titulació existeixi aquesta varietat de condicions laborals com les que hi ha? Si analitzam la tipologia d'ensenyament reglat no universitari actual ens trobam amb una triple xarxa. El seu origen cal cercar-lo a la darrera època de la dictadura i al posterior govern de la UCD, però ni els governs del PSOE ni els del PP, l'han transformada gaire. Així ens trobam, segons la tipologia de titularitat del centre educatiu, de forma molt esquemàtica:

a) **Ensenyament públic.** És l'ensenyament que s'imparteix en els diferents centres de titularitat pública, així universitats, instituts d'ensenyament secundari, de formació professional,

d'educació infantil i primària i, fins i tot són considerats públics els centres d'educació infantil o les escoles de música municipals, que a pesar de ser d'una entitat pública, la gerència de la majoria és privada. Una part del seu professorat ha aprovat, la majoria dels casos, unes oposicions (establertes i reglamentades per l'administració estatal i autònoma), una altra part prové d'unes llistes, més o menys democràtiques, en què es valoren criteris d'experiència en la xarxa, formació, etc. Les condicions laborals són més o menys negociades i provenen, majoritàriament, de la mesa sectorial d'ensenyament públic.

b) **Ensenyament privat.** S'imparteix als centres de titularitat privada, la titularitat majoritària pertany a l'església catòlica, però també a cooperatives seglars, a altres petites empreses familiars i societats limitades (SL) i fins i tot a algunes societats anònimes (SA). A partir de la LODE, devers el 1985, el Govern de Felipe González aprovà l'existència dels centres educatius concertats davant la forta demanda d'escolarització i no havent-hi perspectives de futures construccions que abastessin la demanda existent. La titularitat d'aquests centres signa el concert amb l'Administració educativa i es compromet a oferir de forma gratuïta l'ensenyament obligatori. Com a contrapartida l'Administració educativa li cobrirà directament les despeses del professorat, exceptuant alguns casos com alguns contractes i les despeses de manteniment del centre. D'aquesta manera, els centres educatius privats subvencionats, nascuts amb la Llei Bàsica d'Educació (1970) passen a ser concertats, amb la LODE i la

LOGSE i els seus reglaments que els estructuraven i classifiquen.

Al llarg dels anys en què s'han anat aprovant lleis orgàniques referides a l'educació, la idea de centres educatius concertats que havien de complir, en principi, amb l'objectiu de centres d'iniciativa social, s'ha desvirtuat per part d'alguns d'aquests centres que han perdut el nord dels objectius pels quals foren concertats. Tampoc no podem oblidar la permissivitat de l'Administració educativa (d'un i altre govern) i així, ens trobam, actualment, a l'Estat espanyol, en algunes comunitats autònomes amb governs tant d'una o altra ideologia, centres d'elit privats i a més a més concertats, centres d'una ideologia integrista que separa l'alumnat, nines i nins, centres que tenen un percentatge d'alumnat nouvingut o amb NEE baixíssim com a centres educatius sostinguts amb fons públics. Tot això provoca malestar social, crispació entre el professorat

d'una i altra xarxa, però que ni uns ni els altres no tenen cap poder ni força per canviar si no és el camí de les urnes, i així i tot.

Els centres d'ensenyament privat, actualment, es divideixen en els que no tenen cap suport econòmic de l'Administració i els concertats, que com hem dit abans, sí en tenen. Cal recordar, que els pressuposts generals de l'Estat, publicats al BOE, recullen les partides dedicades a l'ensenyament concertat per mòduls i nivells educatius; a més, les respectives comunitats autònomes fan el mateix i les quantitats dedicades a l'ensenyament concertat són publicades a llurs butlletins oficials.

Quant al professorat, és contractat, sense cap tipus de control, per part de la titularitat, utilitzant l'ampli ventall de contractes que hi ha a l'abast de la legislació vigent, igualment passa amb els acomiadaments. El fet més greu, en el meu entendre, és que en els centres concertats l'Administració educativa no s'ha preocupat ni es preocupa gaire de les qüestions laborals en considerar aquest professorat fora

“...aquestes són pitjors que les condicions laborals dels seus companys i companyes que treballen a un centre que rep algun tipus de finançament públic.”

de la seva responsabilitat, llevat dels casos que fan referència a titulacions. Així, es dona d'alta o de baixa de la nòmina de l'ensenyament concertat sense tenir en compte la legalitat del tipus de contractació, ni en el cas de la baixa, ni si és correcte i legal aquest fet.

Les condicions laborals d'aquest professorat s'acorden en una negociació col·lectiva estatal que, conveni rere conveni, ha anat retallant petits avanços aconseguits en fortes vagues al llarg dels anys. S'ha de recordar que el darrer conveni prescrivia el 31 de desembre de 2008 i, encara ara no s'ha signat cap acord, ni revisió salarial, ni res de res...

Quant a les condicions laborals del professorat que treballa als centres privats sense cap nivell educatiu subvencionat o el que treballa a universitats o centres universitaris privats, també s'acorden per conveni estatal; aquestes són pitjors que les condicions laborals dels seus companys i companyes que treballen a un centre que rep algun tipus de finançament públic.

c) **L'ensenyament no reglat.** És el que imparteix un ensenyament no obligatori. La seva temàtica és extraordinària, des de música, informàtica, cuina, recuperacions, preparació d'exàmens, idiomes... I aquí, altre cop, ens trobam que la tipologia de les titularitats és diversa: des d'ajuntaments que ofereixen formació a persones aturades, a escoles de música municipals a acadèmies privades, SL, SA, fundacions, organitzacions sindicals i patronals... que ofereixen un tipus d'ensenyament específic, de durada i temàtica molt variada.

Les condicions laborals, també, són negociades i plasmades en convenis, la majoria estatals, i són, molt sovint, qualificades com a denigrants, si tenim en compte el que s'exigeix a canvi de la retribució.

Consider que ja és hora que l'Administració pública que tant proclama la importància de l'educació com a mitjà per lluitar contra les desigualtats socials i fer de la ciutadania persones en tot el sentit que implica aquesta paraula, ja és ben hora que deixi el discurs de les paraules i passi a les accions, i dignificar la tasca docent n'és una. □